

Basiscursus Schematherapie

Behandeling van persoonlijkheidsproblematiek
in de forensische psychiatrie en verslavingszorg

Algemeen

Ontwikkeling en opzet

De effectiviteit van schematherapie bij Borderline persoonlijkheidsstoornissen is al intensief onderzocht, maar ook cliënten met andere persoonlijkheidsproblematiek profiteren in grote mate van schematherapie. Uit onderzoek in de TBS-sector blijkt dat schematherapie effectief is bij gecombineerde cluster B-problematiek (narcistisch, borderline en antisociaal) en zelfs bij patiënten die hoog scoren op de PCL-R. Ook op het gebied van cluster C-problematiek en recidiverende angst- en stemmingsstoornissen blijkt schematherapie goede resultaten te boeken. Daarnaast is er in de forensische psychiatrie vaak sprake van verslaving en komt in de verslavingszorg persoonlijkheidsproblematiek veel voor, al dan niet in combinatie met een juridisch kader. Schematherapie wordt dan ook in de verslavingszorg steeds meer ingezet en onderzocht bij de behandeling van dubbele of triple diagnose problematiek. Deze basiscursus Schematherapie is daarom specifiek gericht op de toepassing van schematherapie in de forensische psychiatrie en verslavingszorg.

In de cursus wordt ruim aandacht besteed aan diagnostiek en indicatiestelling. Daarnaast ligt de focus op de therapeutische relatie, het werken met schema's en schemamodi, limited reparenting en experiëntiële technieken. Ook de invloed van de eigen schema's van de therapeut komt aan de orde. Aan de hand van casuïstiek wordt veel praktisch geoefend met de verschillende technieken, zowel op het gebied van diagnostiek als behandeling. Er wordt veel in subgroepen gewerkt, waarbij de docent gerichte feedback geeft. Werkvormen zijn onder andere demonstraties, rollenspellen, schriftelijke opdrachten en discussies. De literatuur wordt vooraf gelezen en slechts kort toegelicht in de cursus.

Het betreft een 25-uurs basiscursus Schematherapie, waarin het gehele schematherapeutische proces aan bod komt zoals dit is ontwikkeld voor de behandeling van cliënten met een persoonlijkheidsstoornis. De cursus richt zich inhoudelijk op het verkrijgen en verdiepen van kennis van de schematheorie, evenals kennis en vaardigheden op het gebied van de schematherapeutische technieken. Daarbij wordt expliciet aandacht besteed aan de toepassingen hiervan binnen de forensische psychiatrie en verslavingszorg. Aan het einde van de cursus is de cursist in staat om een schematherapeutisch traject vorm te geven en uit te voeren.

Cursusdata en locatie

Data: donderdag 6 februari, 5 maart, 26 maart en 16 april 2020, van 10.00 tot 17.15 uur

Locatie: De Waag, Amsterdam

Aantal deelnemers: maximaal 14

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd voor de Vereniging voor Schematherapie, de VGCT en de FGZPt.

De studiebelasting bedraagt 25 uur cursusdeelname en ca. 25 uur thuisstudie (literatuur en opdrachten).

Doelgroep

De cursisten die kunnen deelnemen aan een Schematherapie cursus voldoen aan de volgende voorwaarden:

- BIG-registratie als GZ-psycholoog, Psychotherapeut, Klinisch Psycholoog of Psychiater (of in opleiding tot een van deze registraties) en/of lid van een erkende psychotherapievereniging (of in opleiding daartoe). Als erkend worden gezien: de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP) en alle door de NVP erkende specialistische psychotherapieverenigingen, namelijk de VGcT, NVPA, NVPP, NPG, VCgP, NVRG, NVGP, VKJP.
- OF: Lid (of in opleiding) zijn van een Vlaamse Psychotherapievereniging.
- OF: Registratie als vaktherapeut in het Register Vaktherapeutische Beroepen

Per cursusgroep mag een beperkt aantal overige HBO-ers en basispsychologen (niet i.o.) deelnemen, indien zij met BIG-geregistreerde Schematherapeuten van de Vereniging voor Schematherapie samenwerken, supervisie en intervisie georganiseerd zijn en zij daarnaast een vergelijkbaar niveau wat betreft klinische vaardigheden hebben in het werken met persoonlijkheidsstoornissen en ernstige As I stoornissen. De hoofddocent beoordeelt vóór de cursus of de HBO-er of basispsycholoog voldoet aan deze voorwaarden. Het is niet mogelijk om vrijstellingen te krijgen voor deze cursus.

Docent

Mevr. drs. F.K. (Fieke) Bosma, GZ-psycholoog, Supervisor VGCT en Supervisor vereniging voor Schematherapie
BIG-registratienummer 99063486425
VGcT lidmaatschapsnummer 5689

fiekebosma@gmail.com

Aanwezigheidsplicht

De cursist mag 10% (2,5 uur) van de lesuren hebben gemist om voor een certificaat in aanmerking te komen, mits aan de voorbereiding voor de betreffende bijeenkomst is voldaan. Bij gemiste lesuren tot maximaal 20% (5 uur) kan de cursist met een vervangende opdracht voldoen aan de aanwezigheidsplicht. Cursisten hebben geen recht op het inhalen van gemiste bijeenkomsten bij een andere cursus.

Toetsing

Theoretische vaardigheden worden getoetst door middel van inbreng bij discussies en het maken van een casusverslag. Hierin wordt aan de hand van een eigen casus het opstellen van een casusconceptualisatie, functie- en betekenisanalyses en behandelplan getoetst. Praktische vaardigheden worden gedurende de cursus door de docent geëvalueerd aan de hand van observaties van rollenspellen en inbreng bij discussies.

Leerdoelen

- Kunnen inschatten bij welke diagnose, problematiek en omstandigheden schematherapie geïndiceerd is
- Inzicht hebben in de schematheorie en het schematherapeutisch model
- Schema's en schemamodi herkennen en de functie hiervan analyseren
- Kunnen plaatsen en begrijpen van comorbide problematiek in het modusmodel (zoals middelenmisbruik en agressie).
- Kennis hebben van de verschillende basisbehoeften en de therapeutische relatie (limited reparenting) hierop kunnen afstemmen
- Een casusconceptualisatie opstellen en functie- en betekenisanalyses toepassen binnen schematherapie
- Psycho-educatie geven over schematherapie en de specifieke schema's / modi van de cliënt
- De verschillende schemamodimodellen kunnen toepassen in de praktijk (cluster B en cluster C persoonlijkheidsproblematiek)
- Een schematherapeutisch behandelplan opstellen
- De therapeutische relatie hanteren (limited reparenting, empathische confrontatie, limit setting, omgaan met eigen schema's)

- Experiëntiële technieken kunnen toepassen bij disfunctionele schema's en schemamodi (inclusief agressie en verslavingsgedrag); meerstoelentechniek, imaginatie en rescripting, modidialoog, etc.
- Cognitieve technieken kunnen toepassen bij disfunctionele schema's en modi; cognitief dagboek, flashcards, geldigheid van schema's toetsen, dialoog met gezonde kant, etc.
- Gedragspatronen doorbreken bij disfunctionele schema's en modi; imaginatie, rollenspel, huiswerk, etc.
- Eigen schema's en modi kunnen herkennen en hanteren die een rol spelen in de therapeutische relatie

Naast de algemene leerdoelen wordt van de cursisten verwacht dat zij voor aanvang van de cursus individuele leerdoelen opstellen. Deze worden aan het einde van de cursus geëvalueerd.

Literatuur

Aan te schaffen

Young, J.E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Young, J.E., & Klosko, J.S. (1999). Leven in je leven. Leer de valkuilen in je leven kennen. Lisse: Swets en Zeitlinger

Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L. (2012). Patronen doorbreken. Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds

Verplichte artikelen worden voorafgaand aan de cursus digitaal verstrekt.

Aanbevolen literatuur

Vreeswijk, M. van, Broersen, J. & M. Nadort (red) (2008). Handboek Schematherapie. Theorie, praktijk en onderzoek. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Van Vreeswijk, M., Broersen, J. & Nadort, M. (eds). , 2012, The Wiley-Blackwell Handbook of Schema Therapy. Theory, research, and practice. Malden: Wiley-Blackwell.

Genderen, H. van & Arntz, A., 2010, Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.